

**Препоръки за изработване на обща позиция на ЕС по
Заключителния документ от UNGASS 2016
(Специална сесия на Общото събрание на ООН)**

Съобразно съдържанието на **Цел 24.5 по Стратегия 2013 - 2020** на ЕС за наркотичните вещества се предвижда Съюзът да работи за:

"Подкрепата и насърчаването на активното и пълноценно участие на гражданското общество, включително неправителствените организации и младите хора, употребяващи наркотични вещества, както и клиенти на услугите, предлагани в сферата на борбата срещу употребата на наркотични вещества, в разработването и прилагането на политиките в сферата на употребата на наркотични вещества на национално, европейско и международно равнище. В същото време, ЕС ще работи за привличането на Европейския форум на гражданското общество по въпросите на употребата на наркотични вещества за участие на европейско и международно равнище".

По **Цел 9, действие 30 на Плана за действие на ЕС за 2013 - 2016 година**, страните-членки, Европейската комисия, председателството на ЕС и на Хоризонталната работната група по употребата на наркотични вещества поемат задължението да:

"Насърчават и подкрепят диалога с и да привлекат за участие гражданското общество и научната общност в разработването и прилагането на политиките в областта на употребата на наркотични вещества на ниво страни-членки и на общоевропейско ниво".

В това свое качество, долуподписаните организации на гражданското общество, които работят в сферата на употребата на наркотични вещества в Европа, представят своите препоръки пред ЕС, за да бъдат взети

предвид при изготвянето на общата позиция, отразена в заключителния документ от UNGASS.

Препоръките са структурирани в пет тематични области, които бяха договорени и приети в процеса на водените до момента интерактивни диалози, свързани с предстоящата Специална сесия на Общото събрание на ООН.

1. Наркотични вещества и здраве

Европейският Съюз подчертава, че опазването на общественото здраве е ключовата цел на международната система за контрол на наркотичните вещества и че усилията трябва да се насочат към решаването на проблема с маргинализирането и заклеймяването на наркозависимите лица. Ето защо ЕС трябва:

- Ясно да посочи, че хората, които употребяват наркотици, не трябва да бъдат наказвани и да подлежат на криминално преследване (а от там и да носят клеймото на лица с криминално досие), на полицейски тормоз, на лишаване от свобода или други форми на репресия. Хората, които имат проблеми с употребата на наркотици, трябва да имат достъп до подходящо лечение и грижи, полагани без каквито и да било предразсъдъци;
- Да отдаде приоритет на подкрепата за намаляване на вредите, като научно доказан, защитаващ човешките права пакет от утвърдени интервенции, включително, но не само, основните действия, очертани в материала на WHO/UNODC/UNAIDS озаглавен "Техническо ръководство за даване на насоки на страните за превантивна работа по отношение на HIV, лечение и грижа за инжекционно употребяващите наркотици"¹.
- Да признае глобалния дефицит на устойчиво финансиране на програмите, насочени към намаляване на вредите, и да работи за пренасочване на ресурси, предвидени за наказателни действия, към

¹ http://www.who.int/hiv/pub/idu/idu_target_setting_guide.pdf

доказани интервенции, насочени към намаляване на вредите от употребата на наркотични вещества;

- Да подобри качеството и стандартите за работата на органите на общественото здравеопазване чрез реализиране на препоръките на Съвета на ЕС относно минималните стандарти за качество при намаляване на търсенето на наркотични вещества;
- Да пропагандира разработването и прилагането на всеобхватен план за действие на ООН (WHO, INCB, UNODC и UNDP), за осигуряване на адекватна, справедлива и общодостъпна наличност на основни лекарствени препарати в глобален мащаб;
- Да не подкрепя дейности, представяни под знака на "алтернативното развитие", които имат непредвидими и неблагоприятни последици върху общественото здраве (например унищожаването на растителните култури, от които се произвеждат наркотични вещества).

2. Наркотици и престъпност

За да се избегнат всякакви недоразумения в хода на провежданите обществени и политически дебати, ЕС трябва да потърси съвет от EMCDDA за приемането на една **общоприета дефиниция на декриминализирането** на ползването и притежаването на наркотични вещества за лична употреба (за разлика от неговата „ненаказуемост” или „узаконяване”) и в допълнение:

- Да разшири застъпничеството си за издаване на пропорционални присъди за престъпления, свързани с наркотични вещества (което се препоръчва и в „неофициалната” позиция на САЩ относно заключителния документ от UNGASS), чрез разработване на общоприета дефиниция на "пропорционалността", основаваща се на установените съдебни практики в ЕС и на препратки към препоръките на INCB².

² http://www.incb.org/documents/UNGASS_CONTRIBUTION/ChpI-AR2007_E.pdf

- Да призове към стриктен мониторинг на страните-членки на ЕС за придържането им към приетата дефиниция за "пропорционалност" при произнасянето на присъди за престъпления, свързани с наркотичните вещества съгласно ясно определени показатели, включително ключови тестове за пропорционалност по отношение на справедливост и ефикасност, както и за отчитането на тези показатели чрез съответните независими официални органи;
- Да призове за изработването на подобрени показатели за установяване на ефективността и въздействието на интервенциите от страна на полицията и органите на правораздаването, като основа за една по-цялостна оценка на системата за контрол на наркотиците в глобален план.

3. Човешки права

ЕС трябва да потвърди своята позиция по отношение на Тематичния дебат на високо равнище (Ню Йорк, 7 Май 2015 година), изразена както следва: *"от гледна точка на човешките права и основни свободи, абсолютният приоритет е премахването на смъртното наказание при всички обстоятелства, включително и за престъпленията, свързани с наркотичните вещества, както и премахването на други практики, които не са в съответствие с принципите на човешко достойнство, свобода, демокрация, равенство, солидарност; с принципите на правозата държава и човешките права"*³, както и:

- Да призове към стартирането на един постоянен процес - в рамките на механизмите на ООН за защита на човешките права - на мониторинг и оценка на въздействието на системата за контрол на наркотичните вещества върху човешките права в глобален план, включително анализ на въздействието на тази система върху човешките права на лицата, употребяващи наркотични вещества, на лицата, занимаващи се с търговия

³ Виж становище на ЕС за Тематичния дебат на високо равнище в Ню Йорк, 7 май 2015 http://eu-un.europa.eu/articles/en/article_16424_en.htm

с наркотични вещества, както и населението/общностите, които са засегнати от проблема с наркотичните вещества и пазарите на такива вещества с обръщане на по-специално внимание на някои по-уязвими социални подгрупи - като лишените от свобода, жените, децата и младите хора;

- В качеството си на главен донор на UNODC, да се обърне с призив за пълното прилагане на разпоредбите, очертани в документа "UNODC и насърчаването и защитата на човешките права"⁴ за да бъде гарантирано, че финансирането, предоставяно от ЕС, не е форма на съучастие в нарушаването на човешките права - като прилагане на смъртното наказание за престъпления, свързани с наркотичните вещества или оскърбителните форми на лечение и рехабилитация;
- Да се признае, че потвърждаването на ратифицираните договори на ООН за контрол на наркотиците е в нарушение на присъщите права, утвърдени от Постоянният форум на ООН по проблемите на коренното население⁵ и че като такова то трябва да послужи като основание за преразглеждане на въпросните договори. Правото на коренното население на Андско-амазонския регион да поддържа своята култура и традиции е нарушено от забраната за дъвчене на кока, съдържаща се в Единната конвенция от 1961.

4. Алтернативно развитие

Европейската обща позиция за Алтернативно развитие, приета от Съвета през 2006 година⁶, предлага някои ценни препоръки, които са дали своето положително отражение върху водения световен дебат, отклонявайки го встрани от подхода на тоталното ликвидиране на растенията, от които се произвеждат наркотични вещества.

⁴ http://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/UNODC_Human_rights_position_paper_2012.pdf

⁵ ECOSOC, Постоянният форум на ООН по проблемите на коренното население, Доклад от 8-та сесия (18-29 May 2009), E/2009/43 - E/C.19/2009/14, http://www.un.org/esa/socdev/unpfi/documents/E_C_19_2009_14_en.pdf

⁶ Съвет на Европейския съюз, The EU Approach on Alternative Development, 9597/06, Brussels, 18 May

Възприемането на подобен оперативен подход и въвеждането му като принцип на финансираните от ЕС проекти е бавен процес и нито Ръководните принципи на ООН за Алтернативно развитие (2013 година), нито съвместните проекти на USAID успяват да възприемат духа, приоритетите или принципите на описаната европейска позиция. В този смисъл ЕС трябва:

- Да се възползва от примера с подкрепата, предоставена от ЕС на Боливия⁷ и други страни, за прилагането на принципите на алтернативното развитие, които изместват фокуса от проблема с култивирането на култури, от които се произвеждат наркотични вещества, към въпроси свързани с борбата срещу бедността и социалното изключване, не само в селските, но и в градските райони. За да бъдат предпазени хората от попадане в зоната на престъпност като единствен начин за оцеляване⁸ и за насърчаване на едно по-творческо отношение към растящите структурни предизвикателства по отношение на развитието на селските региони и продължаващото незаконно отглеждане на кока, опиумен мак и канабис, включително чрез регулиране на вътрешните пазари и износа на суровини;
- Подобряване на последователността в прилагането на Ръководните принципи на ООН за алтернативно развитие приети през 2013 и тяхната съвместимост с общата позиция на ЕС по алтернативното развитие, както и с принципите на развитието и насоките, разработени от UNDP и FAO по отношение на поземлената собственост, за да се гарантира една по-широка съгласуваност на действията, в рамките на ООН, по отношение на незаконното отглеждане на описаните по-горе растителни култури.
- Да се разгледа пренебрегването на отглеждането на канабис в програмите за алтернативно развитие (както и фактът, че в някои европейски страни тази дейност вече е декриминализирана), чрез

⁷ Linda C. Farthing and Kathryn Ledebur, Habeas Coca - Bolivia's Community Coca Control, OSF Global Drug Policy Program, July 2015.

⁸ http://www.consep.gob.ec/adstamp/antecedentes_desarrollo.php

анализиране на регулираните пазари за износ и на съгласуваността между инициативите за алтернативно развитие и останалите ключови опорни точки в работата на ЕС и по-специално търговията;

- Насърчаване на работата по усъвършенстване на показателите за развитие на UNODC и засилване на ролята на UNDP в прилагането, мониторинга и оценката на начина на прилагане на програмите за алтернативно развитие;
- В рамките на процеса UNGASS, да се засили работата по привличане на фермери, отглеждащи култури за производство на наркотични вещества и да се подкрепи декриминализацията на отглеждането на количества за насъщни нужди от тези култури, за да се даде възможност на заинтересованите страни да участват по-ефективно в инициативите за алтернативно развитие.

5. Новите предизвикателства

ЕС следва да предложи създаването на **експертна консултативна група, натоварена с разработването на препоръки за справяне с новите предизвикателства в рамките на международната система за контрол на наркотичните вещества**, които биха могли да се превърнат в ябълката на раздора на UNGASS, включително (но не само), по въпросите за съгласуваността на действията в цялата система на ООН между отделните агенции на организацията и различните договорни механизми; модернизиране на договорната рамка; работа на институциите на ООН за контрол на наркотичните вещества и системата за тяхното класифициране; новите политики и практиката, свързана с регулирането на канабиса и другите наркотични вещества. Подобни експертни консултативни групи бяха създавани и преди – по време на срещите на UNGASS през 1990 и 1998 година⁹. В допълнение към всичко това, ЕС трябва:

⁹ <http://www.tni.org/briefing/prospects-treaty-reform-and-un-system-wide-coherence-drug-policy>

- Да насочи своето внимание към законодателството, свързано с новите психоактивни вещества (NPS), което да гарантира равен акцент върху научните изследвания и насърчаване на най-добрите практики за намаляване на здравните и социални последици от ползването на NPS;
- Да гарантира, че на регионално и глобално ниво системите за мониторинг и оценка на NPS ще включват специфични показатели и системи за мониторинг, даващи възможност за точна оценка на въздействието на законодателните промени и на данните, предоставяни от обществените организации;

Тук ще посочим и някои други взаимосвързани въпроси, които могат да подобрят резултатите от работата по отделните очертани в този материал теми.

- ЕС трябва да се откаже от поставената /за 2019 година/ цел за премахване или значително намаляване на търсенето и предлагането на наркотични вещества, предвид нейния нереалистичен характер и да отбележи, че фокусирането на вниманието върху "елиминирането" и "ликвидирането" на търговията с наркотици се е оказало повод за разработване на редица контрапродуктивни, увреждащи и разточителни стратегии, отклонили средства, предвидени за реализирането на здравни и социални програми;
- ЕС следва да се застъпи за разработването на по-широк пакет от специфични показатели за оценка на местните и глобални политики по наркотиците и пряко с основните задачи на ООН: здраве, развитие, сигурност и човешки права. В контекста на глобалната незаконна търговия с наркотични вещества, въздействието на политиките на ЕС в районите *извън ЕС*, трябва да бъде включено във всички разработвани анализи и политики за развитие;
- ЕС трябва да гарантира пълноценно и смислено ангажиране на гражданското общество в тези процеси, предоставяйки своята подкрепа - както политическа така и финансова - на отделните работни групи; да

предостави на гражданското общество официален форум и да изисква включването на негови членове в представителните делегации на страните-членки.

-----:-----

Организации:

**HOPS
International Drug Policy Consortium
Gadjuristen
Transnational Institute
ICEERS
Harm Reduction International
Transform Drug Policy Foundation
APDES
Correlation Network
Harm Reduction International
Global Drug Policy and International
Harm Reduction Programs of OSF**

**Citywide Drugs Crisis Campaign
Romanian Harm Reduction Network
Hungarian Civil Liberties Union
YODA
International Federation of the Red Cross
Eurasian Harm Reduction Network
Forum Droghe
Diogenis Association
Initiative for Health Foundation
Polish Drug Policy Network
Network of People who Use Drugs**